

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA :
Strada Francisc Deák No. 2.
Telefon 10-02.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE:
Apare de trei ori pe săptămână.
Pe o lună. 25 Lei
Pe un an. 260 Lei

STUDENTII

Studentii unui neam reprezintă floarea sufletului acelu neam. Vârsta lor e momentul cel mai sublim din viață, e clipa în care se întâlnesc laolaltă visurile cu realitatea, idealul cu grijile materiale, trecutul cu viitorul. Ceeace este idealul în viața unui individ, reprezintă studentul în viața unui popor. Cel-ce nu este în stare să-și croiască planuri, perspective, să-și pună scopuri de realizat, acela merge prin lume ca orice animal, care este purtat orbește sub îmboldirea necesităților sale fizice. Acesta trăește sub nas, incapabil să întrevadă o clipă mai departe, căci îi lipsește facia care să-i lumineze drumul: idealul.

Poporul care nu are o studențime entuziastă, fascinată de lumina unui ideal făurit de nobila sa vârstă, poporul acesta este tot atât de târât prin drumul vieții ca și individul de care vorbeam mai sus. Materialismul istoric s'a dovedit odată pentru totdeauna a fi incapabil să explice progresul națiunilor. S'a stabilit că munca, pe care o tot strigăm de câțiva vreme în ajutorul regenerării neamului, trebuie să-și aibă scopurile sale luminate. Munca pozitivă trebuie să fie luminată de proiecțiunile în viitor; trebuie să legăm trecutul cu viitorul, printr'o muncă idealistă. Și Chinezii au muncit mil de ani înainte și după Cristos și cu toate acestea ei sunt la fel cu strămoșii lor de acum zece mil de ani. Căci munca lor nu avea proiecții în viitor; ei au trăit numai în trecut, însuși prezentul lor fiind un trecut. Japonezii în cincizeci de ani, printr'o muncă plină de avântul idealismului tineresc, au făcut ceace n'a făcut munca oarbă a fraților lor, Chinezii.

De aceea studențimea noastră trebuie ajutată, cultivată cu delicatețea datorită florilor, căci fără flori copacul neamului nostru nu va da roade. Nu trebuie să ne gândim să avem numai o studențime harnică, muncitoare, care să meargă cu capul între urechi, cu ochii închiși, gândindu-se numai la trecerea examenelor. Ea trebuie, pe lângă hărnicia ei, să exale parjumul idealismului său firesc. Altfel vom fi siliți să vedem flori ofilite, studențime bătrână, în locul unei studențimi tinere și viguroase. Statul este dator, spre sănătatea corpului său, să ne asigure o studențime tânără, harnică și entuziastă.

Răsfoiască oricine trecutul neamurilor și se va convinge că nimic mare nu s'a făcut fără entuziasmul idealist. Și nu știu dacă după ce valurile vieții te-au aruncat în drumurile grijiilor mărunte, vei mai putea concepe idealuri tot atât de înalte pentru neamul tău, sau dacă nu te vei gândi decât la idealurile tale apropiate, foarte apropiate de tine? Pe când idealul tineretului e o flăcără cu mult mai înaltă, căci el este rezultatul vârstei capabile de asemenea idealuri. Idealul studențimei se confundă cu însuși idealul neamului și fără ei am merge siguri poate, fericiti poate, dar pe drumuri fără scop. Și vai de omul și de

neamul care merge fără nici un scop în viață. Pentru aceștia timpul nu are decât trecut și prezent: pentru ei viața este mai strimțată.

În aceste clipe de îngrijorare de soarta țării noastre, în aceste momente de zvârcolire spre mai bine, rolul studențimei trece înaintea tuturor. De aceea, acei ce strigă numai muncă și iar muncă, muncă de viață inconștientă, păcătuiesc față de soarta întregului nostru neam. Ei toarnă apă fiartă pe aceea ce avem mai viu, mai sublim în noi, peste entuziasmul muncii. Nu ne trebuie lumină, oricât de mari ar fi ele, dacă nu încălzesc. Viața înseamnă căldură; lumina care trebuie să ne-o dea școala de azi, școala muncii, trebuie să fie lumină caldă. Studenții cari culeg mierea de pe

buzele profesorilor lor și din foile cărților, trebuie să prefacă această miere prin căldura tinereții lor. Ei trebuie să fie conșinși nu numai de lumina rațiunii reci ci și de căldura sentimentului și a pasiunii.

O studențime idealistă în munca sa, iată siguranța zilei de mâine. Cine nu înțelege acest mare adevăr, cine strigă numai muncă, numai cumînțenie de pros, acela nu știe legile progresului sufletesc. Studențimea luminată va ști să-și tempereze prea marele său foc; dar focul nu trebuie stins. Entuziasmul studenților trebuie cultivat, căci în el stă rodul zilei de mâine.

Dar o studențime entuziastă se poate avea numai cu sacrificii și după cum se cheltuesc bani pentru armata cea mare a neamului, trebuie să se mai cheltuiască și pentru armata entuziasmului. Una fără alta nu se poate.

George Bota.

Conferințele dela Cercul Franco-Român

Duminecă la ora 5 p. m. în sala cea mare a cercului militar, în fața unui numeros public s'a înangurat seria conferințelor cercului. A vorbit d-l profesor Jos. Linard despre viața și opera lui Ernest Renan. Pascal, Chateaubriand, Renan, iată trei filosofi ai religiei, însă fiecare cu caracteristica sa, complectându-se unul pe altul. Pascal, voind triumful religiei pe ruinele raționalismului; Chateaubriand poetizând viața religioasă, iar Renan distrugând volterianismul. În același timp însă Renan caută să se îndepărteze de concepția originii divine a lui Isus. Un om, cel mai divin dintre oameni, dar om. Și cu toate acestea Renan poartă pecetea religiozității, căci el era produsul celui mai religios colț al Franței, Bretagne. Bretonul este predisus la sentimentul religios ca cel mai mare naționalist la naționalismul său. Chiar dacă se revoltă în contra formelor bisericăști. Bretonul păstrează în carnea sa religiozitatea țării sale. Așa a fost Renan. El ajunge la convingerea că fundamentul creștinismului nu poate fi obiectul științei ci numai al credinței. Din operele sale istorice (istoria creștinismului) se vede opunerea celor două lumi: lumea antică, cu cultul său despre frumos, frumosul fizic și lumea creștină cu frumosul sufletesc și care anunță căderea celei dintâi.

Credința în învierea lui Hristos nu mai trebuie căutată în șarlatanism, cum o căuta Voltaire, ci în iubirea unei femei, Maria Magdalena. Sunt lucruri din domeniul incognoscibilului copleșite și pe care nu le putem înălțura. Religia e frumoasă, înaltă, și totuși nu vrea să bazeze viitorul lumii pe religie, ci pe știință. Conferințiarul arată într'o lumină critică cum știința ne pune la dispoziție forțele naturii, dar forțe indiferente, nimic normativ. O religie desbrăcată de fanatism, care recunoaște justiția și caritatea, poate fi baza viitorului.

Renan deși a părăsit religia, deși pare un pozitivist, spiritul său de Breton nu-l lasă să părăsească idea-

lismul religios. În fața statuei zeiței Palace Athena el spune că seninătatea statuei este făcută din ignoranța sa. Deci e vorba de o frumusețe rece. Renan prin operele sale a lucrat la pacificarea spiritelor.

Conferința d-lui Linard deschide, cu frumoase impresii și cu multe nădejdi, o nouă formă de viață în Oradea-Mare. Ceilalți conferințari vor vorbi românește astfel că pot lua parte și cei ce nu știu încă franțuzește.

Turneul Ion Manolescu

Vineri 30 Noembrie și Duminecă 2 Decembrie trupa de sub conducerea d-lui Ion Manolescu va da două reprezentări, jucând, "Gândul" de Leonida Andriev și "Pierduți în întuneric" dramă în 3 acte de Roberto Bracco

În ambele aceste piese marele artist Ion Manolescu are adevărate creații.

După Demetriade, cu admirabila trupă a teatrului Național din București, după Mărioara Voiculescu cu Storin, vine Ion Manolescu, urmat de Agatha Bărsescu, toate perlele teatrului românesc.

Anul acesta ne putem mândri cu trupele de turneu care vin ca să propage de pe scenă, farmecul graiului românesc și tălcul și florul artei adevărate și n'avem decât să felicităm pe inițiatori și să mulțumim forurilor cari îl susțin în acest pelerinaj sfânt de propagandă culturală.

Săliile arhipline entuziasmul și ovațiunile vor dovedi scepticilor că publicul de aci știe să aprecieze arta adevărată după cum știe să și bolcoțeze pe cabotini.

De aceasta se va convinge și D-l Manolescu, care suntem siguri în baza experiențelor î-și va schimba părerile asupra trupelor mixte — stabile românești.

Serbarea zilei de 1 Decembrie

Programul serbărilor organizat de secția locală a „Astrii”.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”, ca și în anii trecuți, a hotărât și în anul acesta să serbeze așa cum se cuvine comemorarea măreței zile de 1 Dec. (18 Noembrie), ziua cea mare, în care în anul 1918 neamul românesc din Ardeal, Banat și Țara ungurească, în marea adunare dela Alba-Iulia, într'un gând și într'un glas, a proclamat unirea cu patria mamă într'un singur stat național: România-Mare.

Despărțământul Oradea-Mare al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, își face o datorie națională comemorând în Oradea-Mare marele act istoric al Unirii, pentru înfăptuirea căreia a luptat „Astra” dela înființarea ei. — Serbarea va decurge după următorul:

Program:

1. Sâmbătă 1 Dec. ora 10. Doxologie în cele două catedrale românești
2. Sâmbătă 1 Dec. ora 11. Sedința festivă în sala mare dela Primărie cu programul următor:

a) *Imnul regal*, cântat de orchestra militară; b) *Cuvântul de deschidere* al președintelui Despărțământului; c) *Cuvântul prefectului* în numele guvernului; d) *Cuvântul Bisericii ortodoxe*; e) *Cuvântul Bisericii Unite*; f) *Cuvântul Comandantului garnizoanei*; g) *Cuvântul Primarului*; h) *Cuvântul subprefectului*; i) *Cuvântul Reuniunii femeilor române*; j) *Cuvântul Societăților culturale*; k) *Imnul „Astrii”* cântat de corul școalelor normale; l) *Conferința D-lui Gh. Tulbure*; m) *Pe-al nostru steag*... cor; n) *Cuvânt de încheiere*; o) *Marș* — cântat de orchestra militară.

După amiază: Serbare școlară la „Vigadó” cu un program stabilit de autoritățile școlare. — Duminecă în 2 Dec. ora 4 p. m. Serbare populară în Velența.

Sperăm că tot publicul Oradiei-Mari va participa la aceste serbări cari ne evocă înălțătoarea clipă, când, rupând lanțurile sclăviei milenare, ne-am afirmat dreptul și dorința de a trăi liberi în statul nostru național.

Curiozități.

Un savant englez, specialist în chestiunile atmosferice, afirmă că sfârșitul lumii e definitiv fixat... pe ziua de 4 Februarie 1929.

În acea zi fatală pentru planetarii pământului se va produce un cataclism.

Cu o viteză de 4000 km. pe oră se va năpusti asupra pământului un formidabil uragan, care va distruge totul în calea sa. Marea Mediterană se va lărge considerabil, în cât oceanul Atlantic va atinge părțile centrale ale Asiei. Toate fluviile și lacurile vor dispărea și în locul lor vor apare altele.

De asemenea sistemul orografic va fi înlocuit cu alt sistem.

Savantul englez pretinde că nici un oraș din cele existente azi, nu va mai fi în ziua de 5 Februarie 1929.

Știri mărunte

— La Constantinopol se fac ultimele preparative în vederea alegerii noului patriarh.

— Ziua de Duminică 18 Decembrie este consacrată de „Federația universală a asociațiilor studențești creștine” ca zi universală de rugăciune pentru studenți.

— Belgia a sechestrat materialul rulant german din Duisburg, Hornburg, drept sancțiune pentru neplata amenzii reclamate Reichului pentru asasinarea locotenentului Graff.

— Dezbaterile în procesul foștilor miniștri bulgari s'a amânat din cauza lipsei unor martori importanți.

— Ismet Pașa a fost numit președintele partidului poporului din Turcia.

— În Parlament continuă interpelările în chestia negriștilor cu exproprierea și improprierea. Interpelatorii dau cazuri concrete.

— În Grecia se țin întruniri republicane. Partidul Venizelist — fracțiunea moderată — s'a contopit cu republicanii. În acest sens se va publica un apel către popor.

— Bandidii au ucis în Kiev pe arhimandritul Nicolae al Ucrainei.

— Alaltăieri a fost iscălit la Belgrad protocolul care stabilește, prin bună înțelegere, granița dintre România și Jugoslavia.

— La Ministerul de finanțe se lucrează la un proiect de lege pentru reglementarea comerțului cu băuturi spirtoase.

— Toți prefectii din Țară, în număr de 76, au fost convocați la București în vederea reorganizării administrației.

— Postul contabil al Teatrului Național din București rămâne arestat. Cererea d-sale de a fi pus în libertate pe cauțiune a fost respinsă.

— A fost admis la avansare Lt.-Colonelul Dumitrescu Ilie detașat de la școala de subofițeri din localitate.

Toti cei cari vreau să petreacă clipe plăcute să meargă la varietul

„Parisien Grill“

Programe alese, băuturile cele mai bune și tot confortul.

Chestia consilierului economic al orașului

Cu acceleratul de azi pleacă la București 30 de agronomi din Oradea-Mare în frunte cu d-l Danca pentru a se prezenta primministrului și d-lui ministru general Moșoiu. Delegația va prezenta un memoriu în care sunt fixate toate acuzele care se aduc consilierului Ionaș și cere stăruitor ca numirea acestuia să fie anulată. Memoriul poartă câteva sute de iscălituri ale cetățenilor orădeni.

Sperăm că atât președintele de consiliu și ministru de Interne, cât și d-l ministru al lucrărilor publice, șeful organizației liberale locale, generalul Traian Moșoiu, vor vedea greșeala care s'a făcut și că o vor anula.

Adunarea generală a asoc. profesoriilor secundari din localitate

În zilele de 27 și 28 c. a avut loc adunarea generală a Asociației corpului didactic secundar din localitate.

A prezidat d. Eug. Speranția, președintele asociației.

Sedințele au decurs foarte agitate. Deși n'a fost la ordinea zilei, s'a discutat chestia sporului de 50 % pentru zona culturală. Profesorii locali au protestat contra acestei nedreptăți cerând ca, dacă se dă acest spor, să se dea tuturor.

În privința raportului cu centrul, s'a cerut o primenire a comitetului central, dar nimeni nu se gândește să rupă legătura cu organizarea generală a tuturor celor 72 secțiuni din țară.

Se constată o deosebire de vederi în privința luptei pentru sporirea salariilor. Majoritatea cerea acțiunea energică și imediată, pe când o parte cer lupta sistematică de durată lungă, păstrând sancțiunile ultime pentru momentul când ele vor fi și sigur aplicabile și eficiente.

Măine la orele 3 va avea loc la Cluj înmormântarea consilierului de la Curtea de Casație din București Dr. Balas Elemer. D-l Președinte al tribunalului din localitate Dr. Simion Chețian a delegat un reprezentant al tribunalului din localitate ca să participe la această ceremonie deoarece Balas Elemer a fost pe vremuri președinte al acestui tribunal.

Doriți să vă

aprovizionați, efin cu albituri și ciorapi? Incercați odată la

Bermann

Pasajul „Vulturul Negru”

Miercuri seara la ora 8¹/₂ s'a început ciclul conferențelor corpului didactic din localitate într-o conferință ținută de profesorul de psihologie Eugen Speranția.

În fața unei săli multumitoare d-l președinte, al corpului didactic și-a dezvoltat conferința asupra: Dărniciile sufletești.

A doua conferință a va ține Miercuri seară, peste două săptămâni, d-l profesor Cozma care va vorbi despre George Coșbuc.

Logodne. Domnișoara Mărioara Crișan și domnul Valeriu Jurca, secretarul prefecturii județului Iogodii. Felicitările noastre.

Cărbuni

bulgăr de prima calitate, pentru încălzit cât și pentru făurit, se află încontinuu la

Uzina Electrică

Telefon: Uzina 514. Prăvălia: 154.

La 1 Decembrie cereți la toate chioscurile revista „Ghimpele”.

Scumpirea cărții de porc?

Ziarele locale aduc știrea, că prețul cărții de porc s'a urcat la 44 Lei kg. Aceasta în proxima sezonului de porci grași, când exportul este oprit. Știrea ne-a părut interesantă, și informându-ne am aflat cu precizie că în târgul de Lumi s'au vândut porcii cei mai grași, în greutate de 130—140 kg., cu 34 Lei 1 kg. carne, viu. Cine poate să aibă vre-un interes să bată toba cu urcarea prețului? Consumatorii de sigur că nu ei plătesc, — până ce pot. Ori este o manevră de încercare pentru urcarea din nou a prețurilor?

Câți își pot permite astăzi luxul, de a cumpăra porci îngrășiți? Și acela se vor înspăimânta de metoda de relamă astfel obișnuită. Așteptăm cu mai multă bucurie scăderea prețurilor, ca să fim plăcut surprinși.

În fiecare zi, de cât-va timp, consiliul orășenesc discută proiectul nou al bugetului pe anul viitor.

Inspectorul general dela Ocrotirile sociale, d-l Mircea Pilat, a sosit în Oradea-Mare și a început tratativele cu consiliul orășenesc în chestia cerșetorilor. D-sa cere ca cerșetorii din județ să fie plasați într'un singur centru al orașului. Postul spital de epidemii (barăci) se va amenaja pentru cerșetorii spre a fi internați.

JULIU GERGELY

CROITOR CIVIL ȘI MILITAR

Mare magazin de rechizite UNIFORME ȘI CHIPIURI

Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferdinand, 55.

Leul a fost cotat ieri la Paris cu 960. La Zurich a fost cotat cu 287.50.

Șah. Sampionul mondial al șahului Boris Kostics a sosit în orașul nostru. Ieri a jucat la cafeneaua Ulfia 20 de partide cu 20 șahști locali. Din 20 a bătut 18.

INFORMAȚIUNI

Ministerul de Interne a aprobat contractul legat între orașul nostru și casa târgului de vite. A impus unele modificări în acest contract și unele condiții cari sunt și în interesul societății. După ce societatea se va declara că primește aceste modificări, contractul va fi retrimis la București pentru aprobarea definitivă.

Agatha Bărsescu. La 4 și 5 Decembrie Trupa teatrală în frunte cu marea noastră artistă, Agatha Bărsescu va da două reprezentații în Oradea-Mare.

Schrank By Perless London
au sosit
stofe engleze speciale la
HACKMAYER
croitor bărbătesc
Strada Avram Iancu No. 2

Un nou ziar românesc la Cluj. Pentru Sâmbătă, 1 Decembrie, și-a anunțat apariția la Cluj un nou ziar, „Ideea națională”, cu programul național al societății „Acțiunea Românească” a unui grup de profesori universitari din Cluj. Noul confrate apare sub direcțiunea ziaristului Emil Vasiliu, autorul „Situății demografice a României”.

Articole de modă bărbătești
Sveltere, mănuși, ciorapi pentru dame și copii, mărunțisuri cu prețurile cele mai moderate la
MOLNAR
Bul. Regele Ferdinand No. 9

Un caz grav. Confratele „Satu Mare” arată că la Baia-Mare individul Mozes Jakob a intrat în școală și în fața elevilor a luat la bătaie pe învățătorul care pedepsise — în cadrele regulamentului — pe copilul său, pentru rea purtare.

La țipetele elevilor au sărit și ceilalți învățători cari abia au putut scoate pe colegul lor din mâinile scleratulului.

Vor găsi oare de astădată autoritățile să ia imediate și drastice măsuri contra acelor cari, în concepția lor șovină, astfel de respect știu să dea instituțiilor noastre de Stat?

Comitetul administrativ. Sâmbătă p. m. s'a ținut ședința comitetului administrativ al orașului. După raportul ajutorului de primar, dr. Voștinar, a luat cuvântul d-l dr. Popovici, prim-medec județean, care a interpellat în chestiunea străimilor domiciliu în Oradea-Mare. Din cauza acestora s'au ocupat foarte multe locuințe, provocând criza de locuințe bine cunoscute. Comitetul a decis ca să intervină la prefectură spre a se cere lunar dela siguranță, listele străimilor pentru a se controla. Totodată comitetul va ruga pe d-l prefect al poliției să facă razii cât mai dese în oraș. Medicul șef al orașului, dr. Comșa, face propuneri relativ la baia Rimanczy, și pretinde ca fiecare, înainte de a trece în bazin, să fie obligat a lua duș.

Inundări. Din cauza ploilor mari cari cad la munte de 2 săptămâni încoace încontinuu, Crișul Repede, care traversează orașul nostru, a venit mare și a inundat în drumul său multe ținuturi cauzând pagube mari.

Ședința de ieri a Parlamentului. Vorbirea deputatului Sandor Iosif

În ședința de Marți a vorbit la camera deputatul maghiar Sandor Iosif. O furtună de intreruperi a acompaniat expunerile D-sale, privitoare la reformele din învățământ și situația școlilor maghiare din Ardeal. A criticat politica guvernului față de minorități, și-a aprelins creșterea elevilor maghiari în „spirit maghiar”.

La intrerupt adeseori chiar și d-l Ministru al Instrucțiunii Angheliescu, care a dovedit că azi funcționează cu 300 școli maghiare mai mult de cât era în veche era maghiară, că s'au înființat 600 școli de Stat, și că de fapt pentru romanizare nu face guvernul eforturile de cari a uzat guvernul maghiar, și uzază și astăzi prin închiderea școlilor românești. D-l Sandor expune, că dacă guvernul maghiar a căzut în vre-un păcat, aceasta nu înseamnă că și noi să batem pe aceleași căi greșite. Încearcă a dovedi că chiar sub regimul vechiu maghiar s'au romanizat vre-o 100 comune ungurești.

Foarte corect a precizat d-l președinte Orleanu atunci, când a invitat pe domni deputați să-l asculte în liniște, chiar dacă nu reprezintă păreri acestui parlament român. D-l deputat Sandor cade în greșala majorității maghiarilor dela noi. Când susține că sistemul vechiu nu a fost un sistem de maghiarizare, că politica maghiară în școli nu a dus la maghiarizare, nu vrea să vadă lucrurile după cum s'au în-

tâmpat. De fapt, legea lui Apponyi, — baritonul reprezentanților școlare din Ungaria, — a desființat aproape în întregime ceea ce a rămas românesc. S'a preocupat și conștiința românească prin înființarea episcopiei greco-catolice maghiare, era pe cale înființarea Episcopiei ortodoxe maghiare, și sistemul brutal de desnaționalizare a lovit în primul rând școlile confessionale românești, cari abia au mai fost tolerate.

Am văzut cu ochii cum comune puternice au rezistat numai prin conștiința preotului și a învățătorului român.

Renegații au pregătit terenul morții noastre răsplătiți fiind câte cu o cârjă ori cadredă. Masa intelectualilor a dus lupta constie cu țărâni dela sate. Domnul „tanfellygeleu” (revizor școlar), groazave satelor noastre și-a făcut mai mult ca datorita.

Nu! Nu mergem pe aceleași căi, cerem ca spiritul maghiar din țara românească să fie și spiritul țării.

Croitorul ALEX. KOROM

confectionează costume mai moderne costume bărbătești cu prețuri moderate. Pregătește costume și din stofe aduse.

ORADEA-MARE
Strada Csengeri No. 74